

Sémantika kondicionálov

APVV-21-0405 (CONDITIO)

Lukáš Bielik

Katedra logiky a metodológie vied

Filozofická fakulta UK

17.11.2022 – Chateau Krakovany

1. Teoretické východiská

- Konkurenčné teórie kondicionálov
 - indikatívnych kondicionálov
 - subjunktívnych kondicionálov
 - kondicionálnych imperatívov (hypotetických imperatívov)
 - a ďalších (napríklad kondicionálnych sľubov)
- Teórie kondicionálov
 - disponujú argumentmi, ktoré ich podporujú
 - v určitých komunikačných kontextoch zlyhávajú

1. Teoretické východiská

- Testovanie teórií kondicionálov (TK)
 - spôsob „armchair“ – teoretik vyberá príklady komunikačných alebo inferenčných kontextov, ktorými podporuje preferovanú koncepciu, resp. ktorými konfrontuje konkurenčnú teóriu (Grice, McGee; Jackson, Adams, Edgington)
 - empirické testy: systematické štúdie na vzorke subjektov (Douven a spol.)
- Metodológia projektu CONDITIO
 - preferencia spôsobu „armchair“
 - rozšírenie databázy testovacích príkladov

2. Ciele projektu

1. Testovať hlavné teórie indikatívnych a kontrafaktuálnych kondicionálov
 - vytvoriť bohatú a diverzifikovanú databázu testovacích prípadov kondicionálov a kondicionálnych úsudkov
 - poskytnúť komplexnejšie hodnotenie teórií kondicionálov prostredníctvom
2. Navrhnúť adekvátnu a konzistentnú sémantickú teóriu kondicionálnych imperatívov
 - teoreticky reprezentovať rozdiel medzi propozičným charakterom ich antecedentu a konatívny charakterom ich konzekventu
 - preukázať jej efektívitu v praktickom usudzovaní

3. Hypotézy

Testovanie vybraných teórií kondicionálov na základe dvanástich typov dát pochádzajúcich z rôznych oblastí umožňuje komplexnejšie a ucelenejšie hodnotenie daných teórií v porovnaní s tým, čo umožňujú štandardné protipríklady alebo tradičné argumenty v ich prospech.

- T₁ („Ak A, tak B“ vyjadruje materiálnu implikáciu)
- T₂ („Ak A, tak B“ vyjadruje kondicionál bez pravdivostných hodnôt)
- T₃ („Ak A, tak B“ vyjadruje funkciu podmienenej pravdepodobnosti)
- T₄ („Ak by A, tak by B“ vyjadruje má sémantiku možných svetov)
- T₅ („Ak by A, tak by B“ vyjadruje pravdivostné podmienky „premise theory“)
- T₆ („Ak by A, tak by B“ vyjadruje funkciu podmienenej pravdepodobnosti)

3. Hypotézy

TIL poskytuje konzistentný rámec pre návrh hybridnej teórie kondicionálnych imperatívov, ktorá rešpektuje rozdiel medzi propozičným charakterom antecedentu a konatívnym charakterom konzekventu.

- Dvojfázové testovanie
 - HD model
 - IBE model
 - Komparácia explanačnej sily porovnávaných teórií vo vzťahu k určitej (konštantnej) podmnožine dát

4. Dáta

- D₁: Príklady s reálnymi a ireálnymi podmienkami
- D₂: Komunikačné kontexty, kde kondicionálny výrok vyjadruje i) len kondicionál; ii) celú inferenciu.
- D₃: Kondicionály s časom (antecedent v čase predchádza konzekvent)
- D₄: Kondicionály s časom (konzekvent v čase predchádza antecedent)
- D₅: Kondicionály, ktorých antecedent alebo konzekvent vyjadruje nedoxastický postoj
- D₆: Kondicionály reprezentujúce zákony prírody verzus ostatné kondicionály
- D₇: Kondicionály, ktoré obsahujú klauzulu „ceteris paribus“
- D₈: Kondicionály, ktorých antecedent vyjadruje idealizovanú podmienku

4. Dáta

- D₉: Kondicionály, ktoré v konzekvente prisudzujú morálnu alebo právnu zodpovednosť
- D₁₀: Kontrafaktuály, ktoré sa vzťahujú na deterministické a indeterministické okolnosti
- D₁₁: Kondicionály v myšlienkových experimentoch (supposing vs. imagining)
- D₁₂: Komunikačné kontexty, v ktorých sa rozlišujú analytické a empirické fakty, resp. tvrdé a sociálne fakty.

5. Úlohy

- **Prípravné aktivity**

1. Definovanie kľúčových termínov (indikatívny kondicionál, subjunktívny kondicionál, imperatívny kondicionál, testovací prípad, protipríklad, ...)
 - do 31.12.2022
2. Špecifikácia databázy testovacích prípadov (filozofia, prírodné vedy, filozofia vedy, právo, estetika, etika ...)
 - do 31.12.2022
3. Detailná analýza súčasného stavu výskumu
 - do 28.2.2023

5. Úlohy

- Hlavné činnosti

4. Formulácia neformálneho modelu kondicionálnych imperatívov
 - 1.1.2023 – 30.9.2023
5. Špecifikácia testovaných teórií indikatívnych kondicionálov a ich predikcií
 - 1.1.2023 – 30.9.2023
6. Špecifikácia testovaných teórií kontrafaktuálnych kondicionálov a ich predikcií
 - 1.1.2023 – 30.9.2023
7. Návrh formálneho modelu kondicionálnych imperatívov
 - 1.9.2023 – 31.10.2024
8. Testovanie teórií indikatívnych kondicionálov
 - 1.9.2023 – 28.2.2025

5. Úlohy

- **Hlavné činnosti** (pokračovanie)

- 9. Testovanie teórií kontrafaktuálnych kondicionálov

- 1.9.2023 – 28.2.2025

- 10. Testovanie formálneho modelu kondicionálnych imperatívov

- 1.11.2024 – 30.9.2025

- 11. Porovnanie predností a slabín obidvoch kategórií teórií

- 1.3.2025 – 31.12.2025

- **Záverečná fáza**

- 12. Zhodnotenie výsledkov projektu

- 1.1.2026 – 30.6.2026

6. Publikačné výstupy

- 2022
 - 1 elektronický dokument
- 2023
 - 4 x slovenský/český karent
 - 1 x zahraničný karent
- 2024
 - 5 x slovenský/český karent
 - 3 x zahraničný karent
 - 1 zahraničný recenzovaný

7. Ostatné

- 2023
 - Organizácia konferencie (ČSSAF, Bratislava)
 - Organizácia vedeckého podujatia s účasťou zahraničných expertov
 - 1 x účasť na medzinárodnej konferencii v EÚ

Dajme sa do práce!

